

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 5Cdo/1281/2015
Identifikačné číslo spisu: 1512202092
Dátum vydania rozhodnutia: 19.04.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Helena Haukvitzová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:1512202092.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Heleny Haukvitzovej a členov senátu JUDr. Mariána Sluka, PhD. a Mgr. Miroslava Šeptáka, v spore žalobkyne J. S., bývajúcej v U., zastúpenej JUDr. Zoltánom Sťahulom, advokátom so sídlom v Bratislave, Námestie SNP 14, proti žalovanej Diamond travel, s.r.o., so sídlom v Prahe, Malostranské námestie 28/5, Česká republika, IČO: 27 567 851, o zaplatenie 3 006,64 € s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 12 C 30/2012, o dovolaní žalobkyne proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave zo 4. augusta 2015, sp. zn. 8 Co 108/2014, takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave zo 4. augusta 2015, sp. zn. 8 Co 108/2014 z r u š u j e a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave uznesením zo 4. augusta 2015 sp. zn. 8 Co 108/2014 rozsudok Okresného súdu Bratislava V (ďalej tiež „súd prvej inštancie“) z 5. novembra 2013, č. k. 12 C 30/2012-151, ktorým žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobkyni 3 006,64 € spolu s úrokom z omeškania 9 % ročne od 3. januára 2012 do zaplatenia a trovy konania vo výške 773,23 € a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok za návrh 180 €, zrušil a konanie zastavil. Vyslovil, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V dôvodoch rozhodnutia uviedol, že v prejednávanej veci bolo vykonaným dokazovaním nepochybne preukázané, že žalobkyňa si objednala u žalovanej služby - zájazd (okružnú plavbu pre dve osoby Miami & Západný Karibik) na základe jej internetovej stránky, v tejto súvislosti žalovaná kontaktovala emailom, ako aj telefonicky. Cestovná zmluva jej bola zaslaná emailom, túto si vytlačila a faxom zaslala žalovanej ňou prijatú akceptáciu zmluvy. Žalovaná jej ňou podpísanú zmluvu následne doručila poštou späť. Žalobkyňa uhradila cenu za služby cezhraničným bankovým prevodom v českých korunách. Vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu, znenia článku 15 ods. 1, písm. c) Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskoprávných a obchodných veciach (ďalej tiež „nariadenie Brusel I“) a jeho interpretácie Súdnym dvorom Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) prezentovanej v rozhodovacej činnosti [viď rozsudok zo 7. decembra 2010 v spojených veciach Peter Pammer proti Reederei Karl

Schlüter GmbH & Co. KG (C-585/08) a Hotel Alpenhof GesmbH proti Oliverovi Hellerovi (C-144/09), ďalej len rozsudok „Pammer a Hotel Alpenhof“, odvolací súd (na rozdiel od súdu prvej inštancie) dospel k záveru, že v predmetnej veci nie je na konanie daná právomoc tunajších súdov. Konštatoval, že pre uplatnenie článku 15 ods. 1, písm. c) nariadenia Brusel I musí podnikateľ prejavíť vôľu nadviazať obchodné vzťahy so spotrebiteľmi v jednom alebo viacerých ostatných členských štátoch, medzi ktorými sa nachádza aj členský štát, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko, a preto je potrebné vždy skúmať v každom jednotlivom prípade, či pred uzatvorením zmluvy medzi podnikateľom a spotrebiteľom existovali okolnosti preukazujúce, že podnikateľ zamýšľal obchodovať so spotrebiteľmi s bydliskom v ostatných členských štátoch, vrátane toho, na ktorého území má bydlisko tento spotrebiteľ, v tom zmysle, že bol pripravený uzatvárať zmluvy s týmito spotrebiteľmi. Medzi takéto skutočnosti však nepatrí zmienka na internetovej stránke žalovanej o adrese elektronickej pošty alebo geografickej adrese, ani uvedenie telefónnych kontaktných údajov bez medzinárodnej predvoľby, keďže uvedenie takýchto informácií nenaznačuje, že podnikateľ smeruje svoju činnosť do jedného alebo viacerých ostatných členských štátov, keďže tento druh informácií je v každom prípade nevyhnutný na to, aby mohol spotrebiteľ s bydliskom na území členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo, kontaktovať tohto podnikateľa. Medzi skutočnosti, ktoré sú relevantné z hľadiska určenia smerovania činnosti podnikateľa, patria všetky výslovné prejavy vôle podnikateľa oslovovať spotrebiteľov z iného členského štátu. V nadväznosti na uvedené odvolací súd dospel k záveru, že skutočnosti, z ktorých súd prvej inštancie vychádzal pri určení svojej právomoci v danej veci, nie sú dostatočne spôsobilé založiť jeho právomoc podľa článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I a rovnako neobstoja argument žalobkyne, že pri objednávaní si služieb komunikovala so žalovanou len prostredníctvom jej internetovej stránky, na ktorej poskytovanie svojich služieb prostredníctvom internetu neobmedzila len na územie Českej republiky. Zároveň odvolací súd považoval za rozhodujúce, že v konaní nebolo preukázané, že by v rozhodnom období žalovaná poskytovala reklamu svojich služieb s dosahom na územie Slovenskej republiky prostredníctvom tlače, televízie, rozhlasu v Slovenskej republike, zasielaním katalógov na územie Slovenskej republiky, že by mala na svojej internetovej stránke zmienku o tom, že svoje služby poskytuje aj v niektorom z iných členských štátov Európskej únie, a že by na svojej stránke uvádzala aj vyjadrenia klientov z iných členských štátov Európskej únie, že by poskytovala alebo reklamovala svoje služby prostredníctvom internetovej stránky sprostredkovateľskej spoločnosti na území Slovenskej republiky, že by umožňovala používanie internetovej stránky aj v inom ako v českom jazyku, resp. objednávanie služieb v inom ako v českom jazyku, že by na svojej internetovej stránke mala uvedenú trasu cesty z ostatných štátov Európskej únie do miesta svojho sídla, že by umožňovala platiť za poskytované služby aj v inej mene ako v českých korunách, že by vynakladala výdavky na odkazové služby u prevádzkovateľa internetového vyhľadávača, a by s a spotrebiteľom s bydliskom v iných štátoch Európskej únie uľahčil prístup na jej internetovú stránku. Právomoc slovenských súdov nemôže zakladať len uvedenie telefónneho čísla žalovanej na jej internetovej stránke s medzinárodnou predvoľbou, medzinárodná povaha ňou poskytovaných služieb - predaj okružných plavieb do celého sveta všetkých významných plavebných spoločností a ani skutonosť, že nemá štandardnú predajňu/prevádzku, a že poskytla žalobkyni platobné údaje pre zrealizovanie platby v rámci medzinárodného platobného styku. S poukazom na uvedené, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 221 ods. 1 písm. a/ Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj O.s.p.) zrušil a podľa odseku 2 citovaného zákonného ustanovenia konanie v spojení s ustanovením § 104 ods. 2 druhá veta O.s.p. zastavil. O trovách konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

2. Proti uzneseniu odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa. Navrhla, aby dovolací súd rozhodnutie odvolacieho súdu v celom rozsahu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že uznesenie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení (§ 214 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), postupom odvolacieho súdu sa jej odňala možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.) a napokon konanie pred odvolacím súdom je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Nesprávne právne posúdenie spočíva v tom, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní nevzal v úvahu indicie v zmysle judikatúry Súdneho dvora (viď rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof, tiež rozsudok zo 6. septembra 2012, č. C-190/11, Daniel Mühlleitner proti Ahmad Yusufi, Wadat Yusufi (ďalej tiež rozsudok „Mühlleitner“), a rozsudok zo 17. októbra 2013, č. C-218/12, Lokman Emrek proti Vladovi Sabranovicovi, (ďalej tiež rozsudok „Lokman

Emrek“), ktoré preukazujú skutočnosť, že zmluva súvisí s činnosťou žalovanej, ktorá smeruje do členského štátu bydliska spotrebiteľa (žalobkyne). V danom prípade ide o uzatvorenia zmluvy vo forme formulárovej zmluvy zaslanej žalovanou, príčinnú súvislosť medzi konkrétnou internetovou stránkou a uzatvorením zmluvy, zasielanie reklamy žalovanou na email žalobkyne, dostupnosť internetovej stránky na území Slovenskej republiky, emailová komunikácia, telefónne číslo na internetovej stránke s medzinárodnou predvoľbou, rovnako tak v medzinárodnom formáte uvedené číslo účtu a správanie sa žalovanej pred uzatvorením zmluvy. V nadväznosti na posledne menovanú indíciu žalobkyňa uviedla, že k uzatvoreniu zmluvy bola žalovanou podnecovaná zasielaním emailov newsletter s variáciami ponúk služieb a reklamou predmetu svojej obchodnej činnosti. Uvedenú činnosť žalovanej možno považovať za pripravenosť uzavrieť zmluvu so žalobkyňou ako spotrebiteľkou z iného členského štátu v zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I. Podľa bodu 67 rozsudku Pammer a Hotel Alpenhof smerovanie reklamy priamo spotrebiteľovi je takou skutočnosťou, ktorá sama osebe, bez ďalšieho, preukazuje vôľu podnikateľa smerovať svoju činnosť do štátu bydliska spotrebiteľa. Zasielanie newsletterov, ako formy priameho oslovenia konkrétnych zákazníkov, je teda bez ďalšej indície takou skutočnosťou, už na základe ktorej je založená právomoc slovenského súdu, ktorú si žalobkyňa zvolila v zmysle článku 16 bod 1 nariadenia Brusel I. Právne nesprávnym výkladom otázky právomoci odvolacieho súdu došlo k rozhodnutiu, ktorým sa odňalo žalobkyňi právo konať pred súdom. Odňatie možnosti konať pred súdom videla žalobkyňa aj v tom, že odvolací súd si nespĺnil povinnosť podľa ustanovenia § 213 ods. 2 O.s.p. (nevyzval účastníkov, aby sa k možnému použitiu dosiaľ nepoužitého ustanovenia, v danom prípade čl. 26 bod 1 nariadenia Brusel I, vyjadrili), ďalej v tom, že nepostúpil vec podľa ustanovenia § 221 ods. 2 O.s.p. (t. j. neuviedol orgán, ktorý má právomoc v danej veci a nepostúpil vec tomuto orgánu v zmysle § 104 ods. 1 veta druhá O.s.p.) a napokon v nespĺnení povinnosti podľa ustanovenia § 157 ods. 2 O.s.p. v spojení s § 211 ods. 2 O.s.p. (v odôvodnení absentuje zmienka o tom, z ktorých dôkazov súd vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil).

3. Žalovaná sa k podanému dovolaniu nevyjadrila.

4. Vzhľadom k tomu, že dovolanie bolo podané pred 1. júlom 2016, t. j. za účinnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, dovolací súd postupoval v zmysle ustanovenia § 470 ods. 2 CSP (na základe ktorého právne účinky úkonov, ktoré nastali v konaní pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované), a procesnú prípustnosť dovolania posudzoval v zmysle ustanovení § 236, § 237 ods. 1 a § 239 O.s.p.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

6. Dovolaním je napadnuté uznesenie odvolacieho súdu, ktorým bol rozsudok súdu prvej inštancie zrušený a konanie zastavené. Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Žalobkyňou napadnuté uznesenie nemá znaky uznesení, ktoré sú uvedené v týchto ustanoveniach.

7. Predmetné dovolanie by bolo prípustné, iba ak v konaní došlo k procesným vadám uvedeným v § 237 ods. 1 O.s.p. Žalobkyňa procesné vady konania v zmysle § 237 ods. 1 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. netvrdila a ich existencia ani nevyšla v dovolaní najavo.

8. So zreteľom na žalobkyňou tvrdený dôvod prípustnosti dovolania sa najvyšší súd osobitne zamerl na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p.). Za právneho stavu do 30. júna 2016 sa odňatím možnosti konať pred súdom rozumel procesne nesprávny postup súdu, ktorý mal za následok znemožnenie realizácie procesných oprávnení účastníka konania [v zmysle § 18 O.s.p. mali účastníci v občianskom súdnom

konaní rovnaké postavenie a súd bol povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv - vid' napríklad právo účastníka vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým vykonaným dôkazom (§ 123 O.s.p.), byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), na to, aby mu bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Za odňatie možnosti konať pred súdom nemožno považovať rozhodnutie, ako výsledok vecnej rozhodovacej činnosti súdu, ani v ňom vyslovený právny názor, s ktorým sa účastník nestotožňuje. K odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť činnosťou súdu, ktorá rozhodnutiu predchádza, do ktorej patria tzv. procesné rozhodnutia. Takýmto rozhodnutím môže byť aj uznesenie o zastavení konania pre nedostatok procesnej podmienky, ak záver súdu o tejto otázke nie je správny a konanie v skutočnosti nedostatkom podmienky konania netrpí.

9. Žalobkyňa namietala, že konanie je zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., ktorá podľa jej názoru spočívala v tom, že odvolací súd vec neprejednal z dôvodu nesprávneho právneho záveru o nedostatku súdnej právomoci, čím jej odňal možnosť konať pred súdom a tým sa domáhať súdnej ochrany svojho práva.

10. Postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania odňala možnosť konať pred súdom, zakladá porušenie práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), porovnaj napr. sp. zn. III. ÚS 156/06, sp. zn. III. ÚS 331/04, sp. zn. II. ÚS 174/04.

11. Podľa stabilizovanej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) zmyslom a účelom základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (aj čl. 6 ods. 1 dohovoru) je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (m. m. I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, ak by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a ak by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (napr. I. ÚS 35/98). Z judikatúry tiež vyplýva, že ak súd koná vo veci uplatnenia práva osoby určenej v čl. 46 ods. 1 ústavy inak ako v rozsahu a spôsobom predpísaným zákonom, porušuje ústavou zaručené právo na súdnu ochranu (I. ÚS 4/94). Obsah práva na súdnu ochranu v čl. 46 ods. 1 ústavy nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov. Každé konanie súdu, ktoré je v rozpore so zákonom, je porušením ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (I. ÚS 26/94). K odňatiu práva na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy preto dochádza aj vtedy, ak sa niekto („každý“) domáha svojho práva na súde, ale súdna ochrana tomuto právu nie je priznaná, alebo nemôže byť priznaná v dôsledku konania súdu, ktoré je v rozpore so zákonom (porovnaj III. ÚS 7/08). Zastavenie konania z dôvodu nedostatku procesnej podmienky v postupe všeobecného súdu, ku ktorému došlo v dôsledku chybného právneho posúdenia právomoci súdu, treba považovať za odopretie ústavou upraveného práva na súdnu ochranu (obdobne I. ÚS 37/95), v konečnom dôsledku znamenajúceho odmietnutie spravodlivosti (denegatio iustitiae) a naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p., čo je v rozpore s článkom 46 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 6 ods. 1 dohovoru.

12. Najvyšší súd Slovenskej republiky už vo viacerých rozhodnutiach uviedol, že o odňatie možnosti pred súdom konať ide tiež v prípade postupu súdu, ktorý sa z určitého procesného dôvodu odmietne zaoberať meritom veci (odmietne podanie alebo konanie zastaví alebo odvolací súd odmietne odvolanie), hoci procesné predpoklady pre taký postup nie sú dané (vid' R 23/1994 a R 4/2003, ale aj rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky publikované v časopise Zo súdnej praxe pod č. 14/1996 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. 1 Cdo 41/2000, 2 Cdo 119/2004, 3 Cdo 108/2004, 3 Cdo 231/2008, 4 Cdo 20/2001).

13. Vzhľadom na vyššie uvedené a s prihliadnutím na námietky žalobkyne, dovolací súd predovšetkým skúmal, či v danom prípade odvolací súd dospel k správneému záveru, že vec nepatrí do právomoci súdu

a teda, či zastavením konania odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom. Právomoc sa všeobecne posudzuje ako oprávnenie určitého štátneho orgánu (v tomto prípade súdu) riešiť otázky, ktoré sú zákonom zverené do jeho kompetencie.

14. Pre vyriešenie otázky, či tá-ktorá vec patrí do právomoci súdu v zmysle uvedených ustanovení, je nevyhnutné predovšetkým zistiť, z ktorého právneho vzťahu žalobca vyvodzuje žalobou uplatnený nárok (predmet súdneho konania), tento vzťah dôsledne analyzovať a následne po právnej stránke správne vyhodnotiť a posúdiť. Za účelom zabezpečenia podkladov, nevyhnutných pre tento postup, ukladá zákon žalobcovi povinnosť uviesť vždy už v návrhu (žalobe) rozhodujúce skutočnosti (§ 79 ods. 1 O.s.p.). Tie majú súdu umožniť, aby daný právny vzťah a z neho vyvodzovaný nárok analyzoval a právne kvalifikoval z aspektov, významných tak pre posúdenie rôznych otázok procesnej povahy (napr. právomoci, príslušnosti, spôsobilosti byť účastníkom konania), ako aj pre prípadné posúdenie vecí samej. Žalobca je povinný svoj nárok skutkovo vymedziť, nemusí ho však právne vyhodnotiť a zdôvodniť. Je totiž vždy vecou súdu, aby podal jeho právnu kvalifikáciu. Ak ho ale predsa len v žalobe právne vyhodnotí, súd tým nie je viazaný.

15. Pre analýzu právneho vzťahu účastníkov a posúdenie jeho povahy z hľadiska právomoci súdu na prejednanie a rozhodnutie o nároku, ktorý žalobca vyvodzuje z tohto právneho vzťahu je rozhodujúce obsahové hľadisko, teda akú majú povahu práva a povinnosti účastníkov, tvoriace obsah tohto právneho vzťahu. Len uvedené kritérium je určujúce pre posúdenie, či žalobou uplatnený nárok je vyvodzovaný z takého právneho vzťahu, ktorý možno podriaďiť pod niektorý z právnych vzťahov vymenovaných v § 7 ods. 1 O.s.p. (porovnaj tiež rozhodnutie sp. zn. 4 Cdo 128/1997).

16. Žalobkyňa s a v prejednávanej veci domáha voči žalovanej zaplataenia sumy 3 006,64 € s príslušenstvom na tom skutkovom základe, že dňa 22. novembra 2011 uzatvorila so žalovanou cestovnú zmluvu - zájazd (okružnú plavbu pre dve osoby Miami & Západný Karibik), na základe ktorej uhradila, aj keď po lehote splatnosti, cenu služieb (zájazdu). Žalovaná pre nedodržania lehoty splatnosti od zmluvy neodstúpila, keď s oneskorenou úhradou konkludentne súhlasila. Až po dvadsiatich troch dňoch po pripísaní celej výšky ceny služieb oznámila žalobkyni, že z dôvodu omeškania platby bola zrušená blokácia kajuty zo strany lodnej spoločnosti. Pokiaľ žalovaná ponúkla žalobkyni novú ponuku, táto s touto nesúhlasila, v zákonnej lehote a v súlade so všeobecnými zmluvnými podmienkami od zmluvy odstúpila. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zo strany žalobkyne došlo k platnému odstúpeniu od zmluvy z dôvodu, že žalovaná nebola schopná zabezpečiť služby podľa dojednanej zmluvy a k uzatvoreniu novej zmluvy medzi účastníkmi nedošlo; preto jej vznikol nárok na vrátenie zaplatenej ceny zájazdu. Žalovanou uplatnený nárok na odstupné vo výške zodpovedajúcej cene služieb považoval za nedôvodný, nakoľko nemal oporu v zákone, ani v uzatvorenej zmluve. Vzhľadom na uvedené uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni žalovanú istinu spolu s úrokom z omeškania.

17. Súd prvej inštancie medzinárodnú právomoc v predmetnej veci posúdil podľa nariadenia Brusel I. Poukázal na jeho článok 16 ods. 1, podľa ktorého spotrebiteľ môže žalovať druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa a na článok 15 ods. 1 písm. c) uvedeného nariadenia, podľa ktorého sa článok 16 vzťahuje aj na zmluvy uzavreté spotrebiteľom na účely, ktoré nie je možné považovať za súčasť podnikania alebo povolania, v prípadoch zmlúv uzavretých s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa, alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo viacerých členských štátov, vrátane tohto členského štátu, a zmluva spadá do rozsahu týchto činností. V nadväznosti na uvedené mal za to, že žalobkyňa je považovaná za spotrebiteľku, predmetný spor sa týka spotrebiteľskej zmluvy a pokiaľ žalovaná namietala, že nevykonáva obchodnú, resp. podnikateľskú činnosť na území Slovenskej republiky, ani ju nijakým spôsobom nesmeruje na územie Slovenskej republiky a ani nemá na území Slovenskej republiky sídlo ani prevádzku, poukázal na to, že žalobkyňa sa o činnosti žalovanej dozvedela prostredníctvom internetovej stránky, bola s ňou v mailovom aj telefonickom kontakte, zmluva jej bola doručovaná poštou na územie Slovenskej republiky a platba za služby, ktoré jej mali byť poskytnuté, bola hradená cezhraničným bankovým prevodom z územia Slovenskej republiky. Konštatoval, že žalovanej muselo byť z okolností pri uzavieraní predmetnej spotrebiteľskej zmluvy zrejme, že ju uzaviera so slovenským štátnym

príslušníkom, musela mať vedomosť, že obvyklý pobyt žalobkyne je na území Slovenskej republiky, že zmluva bola uzatvorená mimo územia Slovenskej republiky a objednávaná z územia Slovenskej republiky. S poukazom na § 52, § 852a a nasl. Občianskeho zákonníka, platného v Českej republike, dospel na základe výsledkov vykonaného dokazovania k záveru, že žaloba žalobkyne je dôvodná.

18. Odvolací súd sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie nestotožnil. Z dôvodov podrobne uvedených v bode 1. tohto rozhodnutia rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a konanie pre nedostatok právomoci zastavil.

19. Nariadenie Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, označované ako „Brusel I“ je právny akt Európskej únie, ktorý stanovoval medzinárodnú príslušnosť súdov členských štátov Európskej únie a upravoval uznávanie a výkon rozhodnutí súdov jedného členského štátu v inom členskom štáte. Dňa 20. decembra 2012 bolo v Úradnom vestníku Európskej únie vyhlásené nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 zo dňa 12. decembra 2012, o príslušnosti a uznávaní a výkone súdnych rozhodnutí v občianskych a obchodných veciach, ktoré zrušilo nariadenie (ES) č. 44/2001. Nariadenie (EU) č. 1215/2012 sa vzťahuje na konania začaté od 10. januára 2015 (dovtedy Brusel I č. 44/2001).

20. V prejednávanej veci návrh na vydanie európskeho platobného rozkazu bol podaný dňa 9. februára 2012. V zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) Nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach, je na založenie právomoci vo veciach spotrebiteľských zmlúv podľa článku 16 (oddiel 4) rozhodujúce, či ide o zmluvu uzavretú s účastníkom, ktorý obchoduje alebo podniká v členskom štáte bydliska spotrebiteľa alebo akýmkoľvek spôsobom smeruje takéto činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov, vrátane tohto členského štátu a zmluva spadá do rozsahu týchto činností.

21. Zo znenia tohto ustanovenia vyplýva, že sa uplatní pri splnení dvoch špecifických podmienok. Jednak je nevyhnutné, aby podnikateľ obchodoval alebo podnikal v členskom štáte bydliska spotrebiteľa, alebo aby akýmkoľvek spôsobom smeroval uvedené činnosti do tohto členského štátu alebo do viacerých štátov vrátane tohto členského štátu, a jednak, aby dotknutá zmluva spadala do rozsahu týchto činností. Len v tomto prípade môže v zmysle článku 16 žalovať spotrebiteľ druhého účastníka zmluvy buď na súdoch členského štátu, v ktorom má tento účastník bydlisko, alebo na súdoch podľa miesta bydliska spotrebiteľa. V každom prípade vnútroštátnemu súdu prináleží vykonať celkové posúdenie okolností, za ktorých bola uzatvorená spotrebiteľská zmluva dotknutá vo veci samej, aby mohol rozhodnúť, či sa v závislosti od existencie alebo neexistencie indícií uvedených, resp. neuvedených v taxatívnom výpočte zostavenom Súdnym dvorom v relevantnej judikatúre (viď rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof a rozsudok Mühleitner) článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 uplatní (viď rozsudok „Lokman Emrek“). Nariadenie Brusel I neobsahuje definíciu pojmu činnosť „smerovaná do“ členského štátu, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko, ktorý je uvedený v článku 15 ods. 1 písm. c). Tento pojem, rovnako ako pojmy článku 13 Bruselského dohovoru, ktorý bol týmto článkom 15 nahradený, musí byť vykladaný autonómne, s odkazom hlavne na systém a ciele tohto nariadenia, s cieľom zaručiť jeho plnú účinnosť (pozri rozsudok z 11. júla 2002, Gabriel, C-96/00, Zb. s. I-6367, bod 37).

22. Článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I predstavuje výnimku všeobecného pravidla právomoci uvedeného v článku 2 ods. 1 tohto nariadenia, ktoré priznáva právomoc súdom členského štátu, na ktorého území má bydlisko žalovaný, ako aj z pravidla osobitnej právomoci v zmluvných veciach, uvedeného v článku 5 ods. 1 toho istého nariadenia, podľa ktorého má právomoc súd podľa miesta zmluvného plnenia, ktoré je predmetom žaloby a ktoré bolo alebo má byť uskutočnené (rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof, bod 53).

23. Súdny dvor už rozhodol, že hlavnou podmienkou uplatniteľnosti článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia č. 44/2001 je podmienka obchodnej alebo podnikateľskej činnosti smerujúcej do štátu bydliska spotrebiteľa (rozsudok Mühleitner, bod 44).

24. Na určenie, či podnikateľa, ktorého činnosť sa prezentuje na jeho internetovej stránke alebo na internetovej stránke sprostredkovateľa, možno považovať za podnikateľa „smerujúceho“ svoju činnosť do členského štátu, na ktorého území má spotrebiteľ bydlisko, v zmysle článku 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001, treba preskúmať, či pred prípadným uzavretím zmluvy so spotrebiteľom z týchto internetových stránok a celkovej činnosti podnikateľa vyplýva, že zamýšľal obchodovať so spotrebiteľmi s bydliskom v jednom alebo viacerých členských štátoch vrátane toho, v ktorom má bydlisko tento spotrebiteľ, v tom zmysle, že bol pripravený uzatvárať s nimi zmluvy (viď rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof).

25. Rozsudkom zo 17. októbra 2013, č. C-218/12, Lokman Emrek proti Vladovi Sabranovicovi Súdny dvor (tretia komora) rozhodol tak, že článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Rady (ES) č. 44/2001 z 22. decembra 2000 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach sa má vykladať v tom zmysle, že nevyžaduje existenciu príčinnej súvislosti medzi spôsobom smerovania obchodnej alebo podnikateľskej činnosti do členského štátu bydliska spotrebiteľa, konkrétne internetovou stránkou a uzavretím zmluvy s týmto spotrebiteľom. Existencia takejto príčinnej súvislosti však predstavuje indíciu, ktorá svedčí v prospech toho, že zmluva súvisí s takouto činnosťou. V tejto súvislosti treba pripomenúť, že Súdny dvor v bode 93 a vo výroku rozsudku zo 7. decembra 2010, Pammer a Hotel Alpenhof, už uviedol demonštratívny výpočet indícií (viď ďalej), ktoré vnútroštátnemu súdu môžu pomôcť pri posúdení, či podstatná podmienka obchodnej činnosti smerovanej do členského štátu bydliska spotrebiteľa je splnená. Nasledujúce skutočnosti, ktorých výpočet nie je vyčerpávajúci, sú spôsobilé vystupovať ako okolnosti umožňujúce usudzovať, že činnosť podnikateľa je smerovaná do členského štátu bydliska spotrebiteľa: medzinárodná povaha činnosti, uvedenie trasy cesty z ostatných členských štátov do miesta, kde má podnikateľ sídlo, používanie iného jazyka alebo inej meny, ako je jazyk alebo mena zvyčajne používaná v členskom štáte, v ktorom má podnikateľ sídlo, s možnosťou vykonať a potvrdiť rezerváciu v tomto inom jazyku, uvedenie telefonických kontaktných údajov s medzinárodnou predvoľbou, vynaloženie výdavkov na odkazové služby na internete, aby sa spotrebiteľom s bydliskom v ostatných členských štátoch uľahčil prístup na stránku podnikateľa alebo jeho sprostredkovateľa, používanie doménového mena prvej úrovne, ktorá je iná ako prvá úroveň členského štátu, v ktorom má podnikateľ sídlo a zmienka o medzinárodnej klientele tvorenej klientmi s bydliskom v rôznych členských štátoch. Vnútroštátnemu súdu prislúcha preveriť, či takéto okolnosti existujú. Samotná dostupnosť internetovej stránky podnikateľa alebo jeho sprostredkovateľa v členskom štáte, v ktorom má spotrebiteľ bydlisko, naopak nepostačuje. To isté platí aj pre uvedenie adresy elektronickej pošty a ostatných kontaktných údajov alebo používanie jazyka alebo meny, ktoré sa bežne používajú v členskom štáte, v ktorom má podnikateľ sídlo.

26. Súdny dvor v rozsudku Mühlleitner rozhodol, že uplatnenie uvedeného článku 15 ods. 1 písm. c) nepodlieha podmienke uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy na diaľku, a okrem toho v bode 44 tohto rozsudku uvedený demonštratívny výpočet doplnil o ďalšie indície týkajúce sa najmä „nadviazania kontaktu na diaľku“ a „uzatvorenia spotrebiteľskej zmluvy na diaľku“, ktoré môžu preukázať skutočnosť, že zmluva súvisí s činnosťou, ktorá smeruje do členského štátu bydliska spotrebiteľa.

27. Vychádzajúc z uvedeného bolo potrebné v prejednávanej veci predovšetkým preskúmať, či žalovaná, pred uzavretím zmluvy so spotrebiteľom (žalobkyňou) na základe údajov z jej internetovej stránky a celkovej činnosti podnikateľa, zamýšľala obchodovať s o spotrebiteľmi s bydliskom v jednom alebo viacerých členských štátoch vrátane toho, v ktorom má bydlisko tento spotrebiteľ, v tom zmysle, že bola pripravená uzatvárať s nimi zmluvy. Ak by išlo o takúto zmluvu, uplatňoval by sa článok 15 ods. 1 písm. c) nariadenia Brusel I. Z citovanej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že rozlišovanie medzi internetovými stránkami umožňujúcimi elektronickými prostriedkami kontaktovať podnikateľa a dokonca uzatvoriť zmluvu on-line prostredníctvom tzv. „interaktívnej“ stránky a internetovými stránkami, ktoré túto možnosť neposkytujú, nie je rozhodujúce (viď rozsudok Pammer a Hotel Alpenhof). V danom prípade žalobkyňa tvrdila a predloženými listinnými dôkazmi (emailovou komunikáciou) aj preukázala, že zmluvu uzatvorila so žalovanou na základe údajov jej internetovej stránky, ktorá obsahovala telefonické kontaktné údaje s medzinárodnou predvoľbou. K uzatvoreniu zmluvy bola žalovanou podnecovaná

príhlásením sa k zasielaniu emailov newsletter s variáciami ponúk služieb a reklamou predmetu svojej obchodnej činnosti. V nadväznosti na uvedené nie je možné nechať bez povšimnutia tiež to, že v prípade žalovanej sa jedná o cestovnú kanceláriu podľa zápisov v obchodnom registri, poskytujúcu služby v cestovnom ruchu, uzatvárajúcu zmluvy so spotrebiteľmi vo formulárovej podobe, umožňujúcu platiť za svoje služby cezhraničným bankovým prevodom. S poukazom na uvedené skutočnosti Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že odvolací súd pri svojom rozhodovaní v otázke právomoci súdu konať a rozhodnúť, nezohľadnil podrobné zistenia o spôsobe uzavretia zmluvy medzi stranami sporu, úlohe internetu v tomto procese a o vzťahu medzi stranami sporu podľa predloženej emailovej komunikácie.

28. Pretože odvolací súd otázku právomoci súdu neposúdil správne, rozhodnutím o zastavení konania odňal žalobkyni možnosť konať pred súdom. Konanie pred ním je teda postihnuté vadou vyplývajúcou z ustanovenia § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. S poukazom na uvedené konštatovanie bolo už nadbytočné zaoberať sa s ďalšími dovolacími námietkami žalobkyne o nesplnení tzv. manu dukčnej povinnosti a o nedostatočnom odôvodnení napadnutého rozhodnutia.

29. Najvyšší súd z uvedeného dôvodu napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP, § 450 CSP).

30. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (453 ods. 3 CSP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.